

Платформата на легитимни синдикати, организации на работодавачи,
граѓански организации и асоцијации за борба против Ковид 19

- Солидарно и заедно против корона вирусот -

Македонското здружение за заштита при работа – МЗЗПР и Конфедерацијата на слободни синдикати на Македонија - КСС иницираат креирање на една зедничка платформа во која би се приклучиле сите легитимни и релевантни организации кои во рамките на своето делување имаат одговорност кон сите граѓани во нашата земја да придонесат кон зедничко справување со епидемијата за нејзино поскоро завршување, а потоа и за побрзо здравување од економската криза и на сите погодени од неа.

Зошто одлучивме заеднички да ја предложиме оваа иницијатива?

Како одговорни граѓански организации, соочени со светска пандемија која за секогаш го смени светот во кој живееме, сметаме дека е наша должност да ги ставиме на располагање нашите ограничени ресурси и знаења во борбата за секој човечки живот. Го подигнеме нашиот глас кон во име на бројните работници кои заставаат на првата линија во борбата со Пандемијата, како и за оние работници кои според сите предвидувања ќе го понесат најголемиот товар на прекршувања на своите права, но и на финансиски колапс врз своите плеќи. Сликите на бројни работници кои ги губат своите работни места, а со тоа ги оставаат своите семејства без егзистенција, се реалност. Живееме во состојба кога пазарот на трудот е целосно затворен, кога не очекува екстремно намалување на платите, а пак малите и средните претпријатија кои остануваат без никаков приход и не можејќи да опстанат во овие неколку месеци целосно ќе згаснат.

Затоа, сметаме дека со нашиот проактивен однос, ќе допринесеме кон ставање личен печат кон намалување на ризиците на работните места, но и ќе допринесеме кон намалување на неизбежните социјални и финансиски притисоци кои ќе ги донесе светската пандемија.

Предлог мерки

МЗЗПР и КСС предлагаат сет на мерки и план за излез од кризата за стопирање на вирусот кој секојдневно се побрзо се шири и подршка за економски спас на стопанството кое е во екстремно тешка ситуација, и крајна цел спасување на работните места на работниците.

Организациони мерки:

1. Ги поздравуваме мерките за контрола на потенцијалните преносители на корона вирусот преку создавање на ограничен период за слободно движење на генералната популација. Сепак, Владата мора да излезе со конкретен сет на персонифицирани мерки за вработените во одредени индустрии, базирани врз оценките на ризици на работните места, надоградени со конкретни препораки како рефлексивна на запирање на ширењето на корона вирусот.
2. На дневна основа работодавачите мора да ги запознаваат вработените со превентивните мерки на Министерството за здравство и Светската здравствена организација. Создавањето на превентивната култура е основа за секоја заштита на работа, вклучувајќи ја и оваа. Искористете ги лицата од Законот за безбедност и здравје при работа, каде што назначените лица за безбедност и здравје при работа од страна на работниците, потребно е да се организираат во комитет, кој на дневна основа ќе ги комуницира преку стручното лице за безбедност при работа насоките кои ги дава Управата и обратно. Комитетот на дневна основа да има обврска да поднесува извештај за состојбата со пандемијата.
3. Секоја состојба на ризик со која се соочуваат вработените да се бележи и веднаш да се комуницира со стручното лице за безбедност при работа. Навремената комуникација на ризиците ја намалува веројатноста од настанување на несреќа на работното место.
4. На сите локации каде што е можно да се создаваат гужви, да се одреди лице задолжено за ред и дисциплина кое ќе осигура дека се почитуваат мерките на Министерството за здравство (растојание, хигиенски, редарски итн).
5. Насоката на движење во компаниите или услужните места секогаш да е во една насока. Ова е многу тешко кај веќе постојни постројки, но тежнејте да немате процеси кои наместо насочено имаат тендеција да се циркуларни (еден влез и излез). На овој начин дури и сегментното одвојување на процесите ќе доведе до минимизирање на непотребните контакти помеѓу извршителите и зонско/модуларно решавање на производствениот процес.
6. Комуникација. Создадете ланец на комуникација. Од каде излегуваат информациите и до каде треба да стигнат, притоа да се осигура систем на проверка на стигнатата информација, т.е. дали стигнува до крајниот корисник до кого е наменета
7. Обезбедете фонд за справување на потенцијални испади (недостаток на маски, ракавици, дезифициенси, итна служба за помош итн)

8. Стимулирајте ја on-line продажбата преку зголемено освојување на поени во ланците на трговија или дополнителни попусти. Акцент ставете на ранливите групи. Имајте тенденција да ја скратите една смена (физичка присутност во една смена)
9. Преку Црвениот Крст направете детална мапа на лица на кои им е потребна помош (без разлика дали се лица со хронични заболувања, немоќни лица или лица заболени од COVID – 19) и на дневна основа остварувајте безбеден контакт и овозможувајте им намирници за задоволување на дневните потреби.
10. Разработете специјална стратегија за претстојните верски празници.¹ Претпоставките се дека епидемијата ќе го доживее пикот на средината на април, а тогаш е и големиот христијански празник Велигден (католичкиот Велигден е на 12 април додека православниот е на 19 април). Постои реална опасност вирусот да се прошири во уште поголеми размери заради потенцијалната концентрација на едно место на групи на верници. Заради тоа, предлагаме од 04 Април до 20 Април да се прогласат за неработни денови и полицискиот час да трае од 13:00 до 05:00 секој ден. Верниците празниците да ги славата во кругот на своето семејство и да не ги напуштаат своите домови. Товарот за плата односно, дневници за тие денови на работниците кои ќе останат дома, да го преземе 100% државата. Ова е со исклучок на претпријатија и фирмите кои остваруваат и во вакви услови профит со кои можат да ја остварат својата ликвидност, со што ќе покажат солидарност и сами ќе го понесат товарот за плати.
11. За конкретно посочениот период од 04 до 20.04.2020 препорачуваме во целост да се примени современото работење на растојание од страна на државната администрација. Дежурните тимови би биле формирани од секоја институција според потребите и тие би работеле на принцип на повик (пример на работа на дежурни тимови во телекомуникациски компании).

Технички/инженерски мерки

Дезинфекција на медиумите за пренос на вирусот:

хемиска

- Користење на дезинфициенси кои докажано го ништат вирусот корона. За таа цел на државно ниво направете листа на дезинфициенси кои успешно го ништат корона вирусот. Внимавајте какви дезинфициенси препорачувате и во кој сооднос, бидејќи секоја хемиска супстанца може да има несакани последици врз здравјето на човекот на подолг рок (канцерот предизвикан на работното место е еден од можните несакани исходи).

---

¹ Во овој временски период, од 4 Април до 20 Април, со прогласување на неработни денови за сите (со исклучоци на клучни дејности) и максимално ограничување на движењето, во домашни услови би поминал периодот на инкубација на заразени лица, со помасовни тестирања би се детектирале/изолирале и би се спречило понатамошното ширење на вирусот.

Мерките кои сега се во сила, модифицирани да продолжат и по 20 Април, знаејќи дека во тој период има опасност од масовни собирања заради верски празници како што е почетокот на Рамазанските пости кои почнуваат на 24 Април како и празникот 1 Мај.

- При ангажирање на надворешни компании за ДДД секогаш пред започнување на процесот, проверете кои средства ќе се користа за да се увиди дали се потврдени за ништење на конкретната штетност, но и дали со нивното користење нема да стапат во интеракција со материјалите кои се користат во процесот на производство.

физичка

- Поттикнете користење на УВ зрачење во часовите кога нема луѓе во просториите за да ги уништите сите вируси и бактерии на површините. Избегнувајте користење на УВ зрачењето кога се присутни луѓе. Штетно делува на очите, кожата итн.
- Поттикнете јонизирање на воздухот. Јонизирањето на воздухот доведува до создавање на молекули на кислородот кој при допир со вирусите/бактериите ги уништуваат. (Внимавајте: не претерувајте со јонизирањето. Може да доведе до алергии. Предлогот е да се изведат технички решенија на веќе постојните системи за климатизација и вентилација кои во одреден временски период ќе ја дезинфицираат и стерилизираат воздушната маса)
- Вентилирајте. Ќе дозволите воздухот кој го има стерилизирано и јонизирано најголемата УВ лампа (сонцето) да влезе во работната средина. Но... и филтрирајте го. Не знаете кој до вас во непосредната близина испушта нокси во животната средина. Решенијата со HEPA филтрите се во ред.

Физички

- Работните места кои предвидено е да имаат директен контакт со корисници на услуги (Такси возачи, работници на пулт во банки, продавници итн), задолжително е да работат во работен простор кој е физички ограден со провидна површина која спречува пренос на капки од лице кон лице. Овие површини се дезинфицираат на дневна основа.
- Работните места во кои е невозможно да се обезбеди физичка преграда (пр. текстилни работници) потребно е да се обезбеди растојание помеѓу работниците следбено на препораките за минимално растојание помеѓу две лица. Овие препораки потребно е да ги изготви МТСП и да ги дистрибуира преку надлежните инспекции до конкретните компании.
- Транспортот на вработените со средствата за колективен транспорт треба да биде следбено на препораките кои важат за јавните транспортни претпријатија.

Лична заштитна опрема

Напомнуваме дека личната заштитна опрема е последниот ресурс кон кој работодавачот пристапува кога не може со други мерки да ја отстрани/замени штетноста. Личната заштитна опрема која се користи мора да биде со јасна намена и јасно дефинирани стандарди за нејзино превентивно делување. Медицинските маски кои се користат не се лична заштитна опрема. Тие се маски кои спречуваат ширење на вирусот од страна на лице кон потенцијално друго здраво лице.

За оваа цел, МТСП мора да излезе со конкретни водилки, која лична заштитна опрема минимално мора да се користи на конкретни работни задачи. Подвлекуваме ЗАДАЧИ, бидејќи во време на редуциран персонал и доделување на дополнителни обврски на одреден работник, се зголемуваат и конкретните ризици за конкретно доделените дополнителни задачи. Овие водилки мора да бидат базирани на европските стандарди за лична заштитна опрема.

Во Анекс 1 кон овој допис, ви ја проследуваме предлог водилката за сет од лична заштитна опрема за здравствените работници, по чиј пример очекуваме да се пристапи кон изготвување на водилки за сите работни места кои потенцијално имаат контакт со корона вирусот, како што се вработените во здравството, внатрешните работи, услужниот сектор итн.

Залихите на лична заштитна опрема мора да бидат сразмерни и доволни за секој вработен да бидат доволни за непрекинатата работа во траење од 1 месец.

Хигиенски мерки

За генералната популација предлагаме зголемени мерки на задолжителна лична хигиена. Веќе препорачаните мерки за користење на дезинфициенси и хигиенски ракавици за еднократна употреба ги поздравуваме, но препорачуваме и воведување на зголемени мерки на конкретни локации:

Маркети/Услуги

- Поттикнување на online нарачка на производи. Доколку е невозможно, купувачите да се инструираат во продавница да дојдат со онапред подготвен список за набавка.
- Редот пред продавница да биде организиран од лице/обезбедување. Правилата според кој ќе се одржува редот ќе биде изработени од надлежните органи со конкретни мерки кој треба да ги спроведува и истите да бидат јавно истакнати пред сите влезови во продавниците.
- При влез во продавницата/услугата на купувачот му се обезбедуваат (доколку нема) пар ракавици за еднократна употреба и маска. Истите ќе бидат наплатени од купувачот по набавна цена.
- Количките за купување да бидат отстранети за да се избегне купување на големо. Се оставаат само корпите за купување и се пазари за дневни потреби. Поголемите количини да се набавуваат исклучително преку online набавка на производи.
- Движењето во продавницата е праволиниски. Да се испратат Инструкции до управителите на продавниците редоследот на производи за купување да биде таков, што ќе го намали времето на задржување во продавницата
- Редот на касата е регулиран следбено на инструкциите од надлежните органи
- На излез од продавницата/услугата се поставува канта за биолошки отпад во кој ќе бидат фрлани искористените маски за еднократна употреба и ракавиците за еднократна употреба.

Транспорт

- Секој од корисниците на транспортната услуга пред влез во средството за транспорт да се дезинфицира и да му биде обезбеден сет од хигенска маска и ракавици.
- Средствата за транспорт се дезинфицираат по секоја извршена рута.

Очекуваме, во краток временски период, Владата да направи државна стратегија и изнајде решенија за надминување на оваа криза, каде што ќе нема губење на работни места, и ќе нема намалување на платите на вработените. Воедно ги охрабруваме работодавачите во искрени разговори со работниците, доколку се во тешка состојба да изнајдат заеднички решенија со што би си помогнале заедно да искористат дел од мерките достапни од страна на Државата и го преживеат овој период.

Бараме, врз основа на јавно дадените изјави од страна на Претседателот на Владата, г-нот Оливер Спасовски, за отпочнување со работа на солидарниот фонд за компензација на национално ниво за работниците кои го изгубија или ќе го изгубат работното место, да се излезе со конкретни чекори како можат работниците да се пријават и да ги исползуваат бенефитите од компензациониот фонд. Со оваа мерка би им се помогнало без исклучок, во преживување на оваа тешка година за сите нас.

На крајот, уште еднаш упатуваме апел до верските заедници да ги повикаат граѓаните да останат дома во периодот на големите Христијански и Муслимански празници, со што сите заедно ќе допринесеме за стопирање на оваа пандемија.

Конфедерација на слободни
синдикати на Македонија

Македонско здружение за
заштита при работа